

До протоколу № 201
від 04 березня 2026 року

ВИСНОВОК

до проекту Закону України

**«Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення гарантій забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб в будівлях та спорудах закладів освіти»
(реєстр. № 13473 від 14.07.2025)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. розглянув на своєму засіданні 04 березня 2026 року (протокол № 201) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення гарантій забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб в будівлях та спорудах закладів освіти» (реєстр. № 13473 від 14.07.2025), поданий народним депутатом України В. Гриб та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його розроблено з метою встановлення гарантій забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб після припинення воєнного стану шляхом використання будівель і споруд закладів освіти, які певний час не використовуються за призначенням та можливості їх передачі у власність територіальних громад.

Законопроектом пропонується встановити, що будівлі та споруди державних закладів і установ професійної (професійно-технічної) освіти, які не використовувалися за призначенням упродовж дванадцяти місяців поспіль та були передані в оренду для проживання внутрішньо переміщених осіб на строк не менше трьох років, підлягають передачі з державної у комунальну власність відповідно до Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» за умови взяття органами місцевого самоврядування зобов'язання використовувати це майно виключно для проживання внутрішньо переміщених осіб та не відчужувати його у приватну власність.

Зазначені зміни пропонується внести до законів України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності».

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) висловило низку зауважень та пропозицій, зокрема

зазначило, що запропоновані зміни до розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (новий пункт 1²), до розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про вищу освіту» (новий пункт 6²), до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про освіту» (новий пункт 5²) є аналогічними за змістом приписами.

Відповідно, зауважує ГНЕУ, включення зазначених змін до законів України «Про вищу освіту» та «Про освіту» є недоцільним, оскільки питання професійно-технічної (професійної) освіти ними не регулюються.

Крім того, ГНЕУ зауважує, що запропоновані зміни до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998 № 103/98-ВР, який втратив чинність на підставі Закону України «Про професійну освіту» № 4574-ІХ від 21.08.2025, що набрав чинності 12.09.2025, втратили свою актуальність.

Формулювання *«будівлі і споруди державних закладів і установ професійної (професійно-технічної) освіти, які не використовувались за призначенням дванадцять місяців поспіль»* не відповідає вимогам юридичної визначеності, оскільки з нього неможливо однозначно визначити момент початку відліку цього строку, що створює правову невизначеність.

Крім цього, зауважує ГНЕУ, чинне законодавство у сфері освіти оперує іншими формулюваннями, зокрема: «будівлі, споруди та приміщення закладів професійної освіти» (частина п'ята статті 66 Закону України «Про професійну освіту»), а також «будівлі, споруди і приміщення закладів освіти» (частина перша статті 45 Закону України «Про вищу освіту»). Таким чином, використання у законопроекті термінології, що не узгоджується з чинними законодавчими актами, може призвести до правової невизначеності та ускладнити практичне застосування відповідних положень.

Щодо запропонованих законопроектом змін до частини першої статті 7 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» ГНЕУ зауважує, що у проекті не враховано, що безоплатна передача навчальних закладів з державної у комунальну власність уже передбачена в абзаці шостому частини першої цієї статті згаданого Закону і що така передача відбувається за умови взяття органами місцевого самоврядування зобов'язання використовувати отримані навчальні заклади за цільовим призначенням.

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України) не підтримує законопроект та висловило низку зауважень.

Зокрема, законопроектом передбачається доповнити закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» нормою про те, що будівлі і споруди державних закладів і установ професійної (професійно-технічної) освіти, які не використовувались за призначенням дванадцять місяців поспіль та були передані в оренду для проживання внутрішньо переміщених осіб на термін не менше ніж три роки, передаються з державної у комунальну власність, за умови взяття органами місцевого самоврядування зобов'язання використовувати майно для проживання внутрішньо переміщених осіб і не відчужувати його в приватну власність.

МОН України відзначає, що законопроект не визначає момент початку відліку строку, протягом якого будівлі не використовувалися за призначенням, що суперечить принципу правової визначеності.

Також МОН України звертає увагу, що запропоновані зміни частково дублюють чинні положення законів «Про освіту» та «Про професійну (професійно-технічну) освіту», які вже регулюють порядок оренди будівель закладів освіти для проживання внутрішньо переміщених осіб.

Крім того, МОН України зазначає, що питання розпорядження майном закладів професійної освіти не належить до предмета правового регулювання Закону України «Про вищу освіту».

МОН України також зауважило, що передача майна закладів освіти суперечить статті 70 Закону України «Про вищу освіту» та Указу Президента України від 16.06.1995 № 451/95, які забороняють відчуження закріпленого майна національних закладів освіти.

МОН України звертає увагу, що Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187, визначено, що однією з вимог для отримання дозволу на провадження освітньої діяльності є наявність документів, які підтверджують право власності чи користування майном для провадження освітньої діяльності на строк, не менший за строк, необхідний для завершення одного повного циклу освітньої діяльності.

Статтею 127 Житлового Кодексу України встановлено, що для проживання робітників, службовців, студентів, учнів, а також інших громадян у період роботи або навчання можуть використовуватись гуртожитки.

МОН України повідомляє, що на цей час розміщення внутрішньо переміщених осіб здійснюється в гуртожитках закладів освіти з відповідним цільовим призначенням. При цьому основний період розміщення внутрішньо переміщених осіб в гуртожитках закладів освіти відбувся в 2022-2023 роках, коли заклади освіти перебували на дистанційному навчанні, а житловий фонд дозволяв здійснювати тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб.

Також МОН України звертає увагу, що згідно з положеннями статті 27 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» видатки на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних закладах були передані на місцевий рівень (міста обласного значення, області, м. Київ), а відповідні заклади підлягають передачі з державної у комунальну власність. На сьогодні триває процес передачі цілісних майнових комплексів закладів професійної (професійно-технічної) освіти з державної у комунальну власність відповідно до положень Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності», який оформлюється рішенням Кабінету Міністрів України за наявності згоди органу місцевого самоврядування із зобов'язанням не відчужувати об'єкти в приватну власність та використовувати їх за цільовим призначенням – забезпечення освітнього процесу, що суперечить запропонованим законопроектом нормами.

Міністерство фінансів України зауважень до законопроекту не має.

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України підтримало законопроект за умови доповнення його нормою щодо відповідності житла санітарним, пожежним та іншим вимогам безпеки.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України повідомило про відсутність пропозицій до зазначеного законопроекту.

Фонд державного майна України повідомив, що запропонований законопроект потребує доопрацювання.

Також відзначено, що запропоновані законопроектом доповнення до законів України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» частково повторюють суть вже чинних положень, запроваджених Законом України від 20 листопада 2024 р. № 4080-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо додаткових заходів, пов'язаних із забезпеченням внутрішньо переміщених осіб житлом».

У зв'язку з цим Фонд державного майна України пропонує внести відповідні уточнення до чинних норм цих законів, а не створювати нові додаткові норми, близькі за змістом.

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» запропонувала низку уточнень, зокрема:

- передбачити можливість передачі майна громадам із територій, що перебувають під окупацією або в зоні бойових дій;
- встановити умову обов'язкової згоди органів місцевого самоврядування на передачу майна;
- визначити, що разом із гуртожитками мають передаватися об'єкти інженерної інфраструктури;
- покласти витрати, пов'язані з передачею майна, на суб'єктів управління державним майном.

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад» висловила підтримку законопроекту та, разом з тим, зазначила про наявність дублювання окремих норм розділу XII «Прикінцеві положення» законопроекту з уже аналогічними нормами у Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», Законі України «Про вищу освіту» та Законі України «Про освіту».

Також у законопроекті відсутній механізм встановлення факту «невикористання за призначенням протягом 12 місяців», що може призвести до зловживань.

Комітет звертає увагу, що після набрання чинності Законом України «Про професійну освіту» Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» втратив чинність, що унеможливило внесення до нього змін.

Крім того, запропонований механізм передачі майна не містить чіткого механізму встановлення факту невикористання об'єкта за призначенням та частково дублює чинні законодавчі норми.

Підкомітет з питань професійної та фахової передвищої освіти, розглянувши на своєму засіданні 02 березня 2026 року законопроект реєстр. № 13473 та надані до нього експертні висновки, пропонує за результатами його розгляду на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати Верховній Раді України за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань професійної та фахової передвищої освіти О. Коваль, обговоривши це питання, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення гарантій забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб в будівлях та спорудах закладів освіти» (реєстр. № 13473 від 14.07.2025), поданий народним депутатом України В. Гриб та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

2. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити голову підкомітету з питань професійної та фахової передвищої освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, народного депутата України Коваль Ольгу Володимирівну.

Голова Комітету

Сергій БАБАК